

Джерела та література

1. Столярченко Д. Актуальність принципів Вестфалю на прикладі україно-польських відносин. *Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції «Травневі студії 2020: історія, міжнародні відносини»* / за ред. Ю. Т. Темірова. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. Вип. 5. С. 9–10.
2. Матеріали проєкту «Сто років сусідства» у публікації *Збруч. Сюжет 3*. Український інститут національної пам'яті. URL: [HTTPS://OLD.UINP.GOV.UA/NEWS/MATERIALI-PRO- EKTU-UKRAINA-I-POLSHCHA-STO-ROKIV-SUSIDSTVA-U-PUBLIKATSII-ZBRUCH-SYU- ZNET-3](https://old.uinp.gov.ua/news/materiali-pro-ektu-ukraina-i-polschna-sto-rokiv-susidstva-u-publikatsii-zbruch-syuzhet-3)
3. Чорна Н. Україно-польське економічне співробітництво. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2016. № 2. С. 31–42. URL: [http://zt.knute.edu.ua/files/2016/2\(85\)/4.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2016/2(85)/4.pdf)

Огрєбчук Павло

Волинський національний університет імені Лесі Українки

НОВА ГЕОПОЛІТИЧНА РОЛЬ У ВІДНОСИНАХ УКРАЇНЦІВ ТА ПОЛЯКІВ

Ключові слова: *протиборство, трагедія, примирення, міграція, війна.*
Keywords: *confrontation, tragedy, reconciliation, migration, war.*

Драматична історія польського та українського народів у XVI–XVIII ст. сповнена особливо жорстокими селянськими бунтами й козацькими повстаннями, що придушувалися в потоках крові й залишили у свідомості багатьох поколінь давні незабуті взаємні кривди та почуття соціальної несправедливості [1, 112].

Українсько-польське протиборство 1939–1945 рр. на Волині й Галичині в історії наших етнополітичних відносин за своїми масштабами і наслідками було одним із найкривавіших. За кількістю людських жертв воно, можливо, не поступається періоду національно-визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького. Польські історики наводять різні цифри стосовно поляків, які загинули унаслідок цього протиборства: на Волині – до 50–60 тис. поляків (Є. Туровський і В. Семашко, В. Філяр та ін.), у Галичині – 20–25 тис. ос. (Г. Грицюк). Українські жертви протиборства, на думку польських істориків, є порівняно незначними, мовляв, тисячі на Волині та 1–2 тис. на Галичині. Усі названі цифри є дуже сумнівними.

Ще одною трагічною сторінкою в історії обох народів став обмін населенням. Це було вигнання польського населення із західноукраїнських земель та українського – з українсько-польського пограниччя. Вирішальне значення мала угода між ПКНВ і урядом Української РСР від 9 вересня 1944 р. Немає сумніву в тому, що її основний зміст був визначений не в Києві чи Любліні, а в Москві. Взаємне переселення (так званий трансфер) польського й українського населення трагічно позначилося на долях сотень тисяч сімей і залишилося в пам'яті обох народів як важка сторінка їх історії [3, 142].

Сучасні й майбутні відносини між українським та польським народами можуть і повинні розвиватися як взаємовигідні і дружні за умови врахування обома сторонами гіркого досвіду Другої світової війни, його об'єктивного аналізу.

Присмнено відзначити, що і в польській історіографії з'являється усе більше праць, у яких вина за гостре українсько-польське протиборство в роки Другої світової війни покладається як на українську, так і на польську сторони. Бо як пише Ришард Тожецький: «Взаємне закидання оскарженнями веде в нікуди. Зрозуміло, що подальші наукові дослідження проблеми не звільнять нас, а тим більше ще живих сьогодні жертв, тих, хто зазнав вигнання з рідних країв, від емоційного сприйняття подій 1939–1945 рр. Так само жодні наукові висновки, побудовані на найширшій науковій базі, не зітруть з пам'яті людей пережитих ними особисто трагедій» [4, 139].

Новітня історія дала українцям і полякам новий шанс на побудову двосторонніх відносин, які були б побудовані на довірі й приносили спільну користь. Польща й Україна скористалися цими шансом. У них спільне бачення проблем безпеки у Східній Європі, вони підтримують одна одну з цілої низки питань і вважають одна одну стратегічними партнерами.

Після розпаду Радянського Союзу та здобуття українцями незалежності, у 1992 р., Польща й Україна підписали Угоду про добросусідство, дружбу та співробітництво. Через два роки було підписано декларацію принципів взаємовідносин, що підкреслила стратегічне значення країн одна для одної. Увага у двосторонніх відносинах періоду 1990-х років в основному зосереджувалася на проблемах економіки, торгівлі та історичних питаннях. Сторонам вдалося значною мірою досягти примирення, що базувалося на формулі «пам'ятаємо минуле, але думаємо про майбутнє». Такі економічні та культурно-історичні принципи були продовжені двома країнами і в наступні десятиліття [2, 32].

Останнім часом питання українських мігрантів до Польщі набуло великого резонансу. Наприклад, у 2017 р. українці отримали приблизно 81 % усіх польських робочих віз, а загальна кількість українців, що працюють у Польщі, досягла, за деякими оцінками, двох мільйонів. Динамічна економіка Польщі виграє від притоку української робочої сили, а українці, зі свого боку, мають змогу отримувати вищі зарплати в Польщі. Загальний обсяг коштів, що були направлені працівниками з Польщі в Україну, оцінюється на рівні 3 мільярдів доларів щорічно. Завдяки мовній, культурній та соціальній близькості, а також ліберальному польському законодавству Польща стала головним напрямом для українських трудових мігрантів [5, 86].

Ситуація з міграцією кардинально змінилася після 24 лютого 2022 р. із початком повномасштабного вторгнення Росії на територію України. Рятуючись від війни, в Польщу з України виїхало приблизно 5,5 мільйонів біженців, яким поляки надали допомогу і притулок. Війна консолідувала представників усіх політичних партій та сил Польської держави й польського суспільства на всебічну підтримку України.

Джерела та література

1. Коновалець Е. Відносини між Україною та Польщею. Львів: Видавничий дім «Камінь», 2011. 184 с.
2. Мельник В. Польсько-українські відносини: історія та сучасність. Київ: Фенікс, 2008. 336 с.

3. Скрипник І. Україна та Польща: спільна історія та сучасність. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. 268 с.
4. Хом'як О. Україна та Польща: історія взаємовідносин. Київ: Критика, 2006. 224 с.
5. Чубатий Р. Україна та Польща: від становлення до сьогодення. Львів: Видавництво Львівської національної академії мистецтв, 2017. 240 с.